

Regelink
Ecologie & Landschap

Eindrapportage soortgericht onderzoek

Bloemenbuurt in Enkhuizen

In het kader van de Wet natuurbescherming

DEFINITIEF

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	Marlien de Voogd
In opdracht van	Welwonen
Naam opdrachtgever	Gerard Bergenhenegouwen
Rapportnummer	RA19346-03
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	29 juli 2020
Aantal pagina's	34
Collegiale toets	Karin van Steenwijk-Bolle
Wijze van citeren	Voogd, M. de, Eindrapportage soortgericht onderzoek Bloemenbuurt in Enkhuizen. In het kader van de Wet natuurbescherming. Rapport RA19346-03, Regelink Ecologie & Landschap, Wageningen.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Gerrit Zegelaarstraat 1

6709 TA Wageningen

085-7737676

info@regelink.nl

www.regelink.nl

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doel	4
2. Plangebied en ingreep	5
2.1 Plangebied	5
2.2 Ingreep	5
3. Werkwijze	7
3.1 Onderzoeksinspanning	7
3.1 Huismusonderzoek	8
3.2 Gierzwaluwonderzoek	8
3.3 Vleermuisonderzoek	9
3.4 Volledigheid inventarisatie	9
4. Resultaten	10
4.1 Huismus	10
4.2 Gierzwaluw	12
4.3 Vleermuizen	14
4.4 Algemeen beeld	20
5. Effecten en toetsing	22
5.1 Huismus	22
5.2 Gierzwaluw	22
5.3 Vleermuizen	23
6. Vervolgstappen	25
6.1 Ontheffing 20 woningen Begoniastraat (PCM18)	25
7. Conclusies en vervolgstappen	27
7.1 Conclusies	27
7.2 Vervolgstappen voor de 20 woningen aan de Begoniastraat (PCM18)	28
7.3 Doorkijkje naar werkzaamheden in overige delen plangebied	28
8. Bronnen	30
8.1 Literatuur	30
8.2 Websites	30
Bijlage 1. Wet natuurbescherming	31

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Welwonen is bezig met een herstructureringsplan voor de Bloemenbuurt in Enkhuizen-Noord. Hierbij worden in fase 1 in de periode 2020-2023 in totaal 41 woningen gesloopt en vervangen door nieuwbouw en de overige woningen gerenoveerd. Fases 2 en 3 betreffen het gebied van de Bloemenbuurt, ten westen van fase 1. Fase 2 en 3 staan gepland voor 2024-2028. Binnen fase 1 wordt begonnen met de sloop van 20 woningen aan de Begoniastraat, dit staat voor 2020 gepland. De overige werkzaamheden staan beschreven in paragraaf 2.2.

Uit een ecologische potentie-inschatting van Van der Goes en Groot (2019) is gebleken dat in het plangebied nader onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen moet plaatsvinden.

In de periode augustus 2019 - juli 2020 is het soortgericht onderzoek uitgevoerd voor (enkel) fase 1. Deze rapportage omvat alle woningen in fase 1. In de verschillende paragrafen maken we, daar waar nodig, onderscheid in de resultaten en consequenties voor de sloop van de 20 woningen aan de Begoniastraat (PCM 18) en de overige geplande werkzaamheden in fase 1, zie ook hoofdstuk 2.

In mei 2020 is een tussentijdse rapportage opgesteld¹ ten behoeve van het aanvragen van de omgevingsvergunning voor de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat (interne projectcode: PCM 18). In deze eindrapportage zijn de resultaten, conclusies en effectanalyse uit de tussentijdse rapportage bijgewerkt op basis van de toen nog resterende veldwerkonderdelen.

1.2 Doel

Met dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord, voor zover deze nu kunnen worden overzien met het tot nu toe uitgevoerde onderzoek:

- Welke soorten vleermuizen komen voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige soorten vleermuizen?
- Komen gierzwaluw en/of huismus voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor gierzwaluw en/of huismus?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming?
- Welke vervolgstappen zijn nodig om overtreding van de Wet Natuurbescherming (zoveel mogelijk) te voorkomen.

¹ Voogd, M. de, Tussentijdse rapportage soortgericht onderzoek Bloemenbuurt in Enkhuizen. In het kader van de Wet natuurbescherming. Rapport RA19346-02, Regelink Ecologie & Landschap, Wageningen.

2. Plangebied en ingreep

2.1 Plangebied

Het plangebied omvat fase 1 van het herstructureringsplan voor de Bloemenbuurt in Enkhuizen. Het plangebied is gelegen tussen de Asterstraat, de Anemonenstraat en de Begoniastraat, zie figuur 1.

Figuur 1. De ligging van het plangebied fase 1 (in rood aangegeven). © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2020.

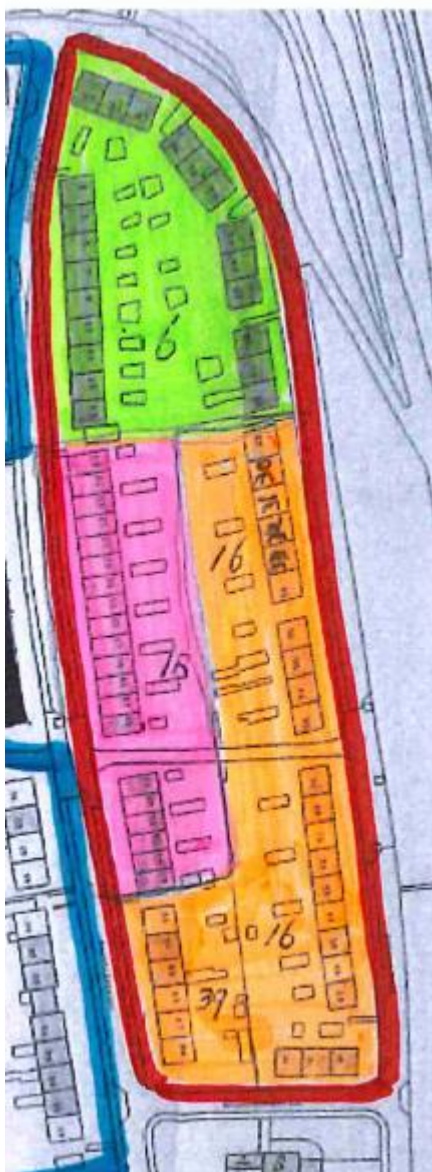
2.2 Ingreep

De werkzaamheden in fase 1 zijn onder te verdelen in drie deelprojecten in tijd en type werkzaamheden:

1. Sloop van 20 woningen (2 woonblokken) aan de Begoniastraat (PCM18)
 - a. Start sloop: najaar 2020
 - b. Nieuwbouw in 2021 klaar
 - c. Nieuwbouw omvat 3 blokken eengezinswoningen met tuin

2. Verduurzaming van 5 woningblokken aan de Begoniastraat, Anemonenstraat en Asterstraat (PCM16+39 ged.)
 - a. Start werkzaamheden: in 2021
 - b. de werkzaamheden omvatten (minimaal) dakrenovatie
 - c. Tuinen blijven behouden
3. Sloop van 21 woningen (5 woningblokken) aan de Begoniastraat en Asterstraat (PMC 6 ged.)
 - a. Start sloop: begin 2023
 - b. Nieuwbouw klaar in zomer 2024
 - c. Nieuwbouw omvat 2 blokken met boven- en benedenwoningen aan een hofje

In onderstaande figuur 2 zijn de drie faseringen binnen het plangebied weergegeven:

Figuur 2. Fasering binnen fase 1: de sloop van 20 woningen (PCM18) - in roze aangegeven, de verduurzaming van 5 woningblokken (PCM16+39 ged.) - in oranje aangegeven en de sloop van 5 woningblokken (PMC 6 ged.) - in groen aangegeven. Bron: Welwonen.

3. Werkwijze

3.1 Onderzoeksinspanning

In de periode augustus 2019 t/m juli 2020 is het soortgericht onderzoek voor fase 1 uitgevoerd. In tabel 1 zijn de gegevens van de veldbezoeken weergegeven.

Tabel 1. De uitgevoerde veldbezoeken van het soortgericht onderzoek

Datum	Tijdstip	Zon op/ onder	Onderzochte soort en functies	Naam medewerker	Weersomstandigheden
27-08-2019	21:00-01:00	20:40	Deelgebied noord Vleermuizen: paarverblijfplaatsen, midzomernacht-zwermen, foerageergebied en vliegroutes	Bart Smeets	26°C - 19°C, licht bewolkt, droog, 3 Bft
28-08-2019	21:00-01:00	20:38	Deelgebied zuid Vleermuizen: paarverblijfplaatsen, midzomernacht-zwermen, foerageergebied en vliegroutes	Bart Smeets	24°C - 19°C, licht bewolkt, droog, 3 Bft
04-10-2019	21:00-03:00	19:12	Deelgebied noord Vleermuizen: paarverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes	Bart Smeets	12°C, zwaar bewolkt, droog, 3 Bft, kleine miezerbui rond 22:00
16-10-2019	21:00-00:30	18:44	Deelgebied zuid Vleermuizen: paarverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes	Bart Smeets	13°C, zwaar bewolkt, droog, 3 Bft
26-01-2020	20:15-00:00	17:15	Vleermuizen: zwermgedrag als aanwijzing voor massawinterverblijfplaatsen	Bart Smeets	4°C - 0°C, geheel bewolkt, droog, 3 Bft
15-04-2020	08:00-11:30	06:42	Huismus: nestlocaties en leefgebied	Marlien de Voogd	11°C, onbewolkt, droog, 2 Bft
06-05-2020	07:30-10:30	06:00	Huismus: nestlocaties en leefgebied	Marlien de Voogd	9°C, onbewolkt, droog, wind NO2
18-5-2020	21:30-23:40	21:33	Vleermuizen: kraam- en zomerverblijfplaatsen, vliegroute en foerageergebied	Marlien de Voogd, Armel Brinkman	12°C, onbewolkt, droog, wind ZW2
02-06-2020	20:15-22:40	21:07	Gierzwaluw: nestlocaties	Marlien de Voogd, Kelly Meinesz	25-20°C, licht bewolkt, droog, wind NO2

22-06-2020	22:00-00:30	21:38	Vleermuizen: kraam- en zomerverblijfplaatsen, vliegroute en foerageergebied	Marlien de Voogd, Armel Brinkman	12°C, onbewolkt, droog, wind ZO1
01-07-2020	20:30-23:00	22:03	Gierzwaluw: nestlocaties	Marlien de Voogd, Kelly Meinesz	17°C, zwaar bewolkt, droog, wind ZWZ3
06-07-2020	03:15-05:25	05:28	Vleermuizen: kraam- en zomerverblijfplaatsen, vliegroute en foerageergebied	Marlien de Voogd, Armel Brinkman	15°C, licht bewolkt, droog, wind ZWZ5 (midden in plangebied in beschutte delen 2-3Bft)
11-7-2020	20:30-22:30	21:57	Gierzwaluw: nestlocaties	Marlien de Voogd, Kelly Meinesz	15°C, licht bewolkt, droog, 3 Bft

Het soortgericht onderzoek wordt uitgevoerd voor de gehele fase 1, zoals weergegeven in figuur 1. Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen. De begin- en einddata en de tussenperiodes, zoals zijn voorgeschreven in de Kennisdocumenten en het Vleermuisprotocol zijn daarbij aangehouden. De toegepaste onderzoeksmethoden worden in de volgende paragrafen van dit hoofdstuk nader toegelicht.

3.1 Huismusonderzoek

Het onderzoek naar nestplaatsen en leefgebied van huismus is uitgevoerd volgens de richtlijnen in het Kennisdocument Huismus. Tijdens de veldbezoeken is het plangebied op gehoor en op zicht geïnterviewd. Daarbij is gelet op nest-indicerend gedrag van vogels, zoals baltsende / tjiplende mannen, copulaties, vogels die met nestmateriaal of voedsel slepen en vogels die gebouwen invliegen. Ook is gelet op geschikt foerageergebied, schuilplekken, foeragerende en rustende dieren. De inventarisaties zijn 's ochtends vroeg uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd door een persoon. Omdat de functies van huismussen over lange tijd in de ochtend makkelijk waar te nemen zijn is de inzet van een persoon afdoende. De data van de veldbezoeken en de weersomstandigheden zijn opgenomen in Tabel 1.

3.2 Gierzwaluwonderzoek

Het onderzoek naar nestplaatsen van gierzwaluw is uitgevoerd volgens de richtlijnen in het Kennisdocument Gierzwaluw. Tijdens de veldbezoeken is het plangebied geïnterviewd vanaf twee uur voor tot circa een half uur na zonsondergang. Hierbij is gelet op laag door het plangebied vliegende en roepende vogels, vogels die de woningen in- en uitvlogen en het geluid van roepende jongen. Het onderzoek is uitgevoerd door twee personen. De data van de veldbezoeken en de weersomstandigheden zijn opgenomen in Tabel 1.

3.3 Vleermuisonderzoek

Methode

Tijdens de veldbezoeken wordt op grond van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Pettersson D240x) wordt de echolocatie die vleermuizen uitzenden hoorbaar gemaakt voor mensen. Wanneer de soort op grond van frequentie, klank en ritme niet met zekerheid kon worden bepaald, wordt een opname gemaakt met een extern opnameapparaat. Met behulp van het computerprogramma Batsound worden de opnamen nader geanalyseerd. Voor determinatie is gebruik gemaakt van Barataud, 2015 en de grenswaarden in echolocatie van www.batecho.eu. Voor sociale geluiden van vleermuizen is gebruik gemaakt van Middleton, 2014 en Pfalzer, 2002. Door daarnaast zoveel mogelijk visueel waar te nemen wordt de determinatie geverifieerd en wordt het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

De inventarisaties werden postend en lopend uitgevoerd. Het plangebied en het omliggende gebied zijn per bezoek meerdere keren doorkruist. Alle onderzoeksrondes worden uitgevoerd met twee personen. Bij de rondes in het paarseizoen is het onderzoek met een persoon uitgevoerd, waarbij het plangebied is opgedeeld in twee delen (zie ook tabel 1 en par. 3.1).

Massawinterverblijven

Daarnaast is een inschatting gemaakt van de functie van het plangebied voor massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis. Enerzijds is deze inschatting uitgevoerd door in het vroege najaar (1 augustus – 10 september) in de vroege nacht (23.30 en 01.30) te zoeken naar zwermende gewone dwergvleermuizen. Dit onderzoek is gecombineerd uitgevoerd met het onderzoek naar paarverblijfplaatsen. Vanwege de beperkte geschiktheid van het plangebied voor massawinterverblijfplaatsen (geen gebouwen met veel stenige massa en hoogte) is voor dit onderzoek slechts een ronde uitgevoerd. Daarnaast is een winterronde uitgevoerd, waarbij de locaties waar tijdens de paarrondes zwermende gewone dwergvleermuizen en paarverblijfplaatsen aanwezig waren, is gekeken naar zwermgedrag 's nachts na enkel dagen vorst. Zwermgedrag in de winter bij vorst is een aanwijzing dat er een massawinterverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aanwezig kan zijn. Deze ronde van 4 uur is door 1 persoon uitgevoerd.

3.4 Volledigheid inventarisatie

Het huismussen- en het gierzwaluwonderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen in de overeenkomstige Kennisdocumenten van BIJ12. De vleermuisinventarisatie is uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol 2017 zoals vastgesteld door Gegevensautoriteit Natuur.

Inventarisaties zijn een steekproef gebaseerd op momentopnames, waardoor het niet is uit te sluiten dat soorten en functies die niet waargenomen werden op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Wet natuurbescherming een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methoden en inspanning is voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (zorgplicht) van de Wet natuurbescherming. Wat betreft het onderhavige onderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

4. Resultaten

4.1 Huismus

Nestlocaties

In het totale plangebied zijn in totaal 40 nesten van huismus waargenomen (zie figuur 5). Veruit de meeste huismusnesten zijn aangetroffen onder het westelijke dakvlak (achterzijde) van de woningen aan de Asterstraat. De meeste nesten worden bereikt via de dakgoot; in enkel gevallen via de kier boven of langs het zolderraam of kieren tussen de pannen. Voor een indruk van de nestlocaties zie figuren 3 en 4.

In de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat, waar de omgevingsvergunning voor wordt ingediend, zijn geen mussennesten aangetroffen. In de heg aan de voorzijde van Begoniastraat 49 is tijdens beide veldrondes een tijlpende man huismus aangetroffen, maar na lang observeren bleef het dier op beide dagen alleen en vertoonde verder geen nest-indicerend gedrag, zoals invliegen op een mogelijke nestplek. Daaruit is geconcludeerd dat dit mannetje geen nestplek heeft.

Essentieel foerageergebied

Een groot deel van de achtertuinen van de woningen in het totale plangebied van fase 1 vormen samen essentieel leefgebied van de huismus (zie figuur 5). In de achtertuinen zijn minimaal 40 huismussen aanwezig, verspreid over alle tuinen. De tuinen zijn zeer groen met grote, dichte ligusterheggen als afscheiding, enkele kleine bomen en veel struiken. De mussen gebruiken alle tuinen binnen het essentieel leefgebied, maar concentreren zich op enkele dichtbegroeide plekken in de achtertuinen van de Asterstraat. Omdat de gehele populatie huismussen uit het plangebied (en mogelijk ook daarbuiten) gebruikt maakt van deze rust-, schuil-, kwetter- en voedselplekken, zijn de tuinen essentieel voor het voortbestaan van lokale populatie. Voor de exacte ligging van het essentieel leefgebied zie figuur 5, voor een indruk van het essentieel leefgebied zie figuur 3.

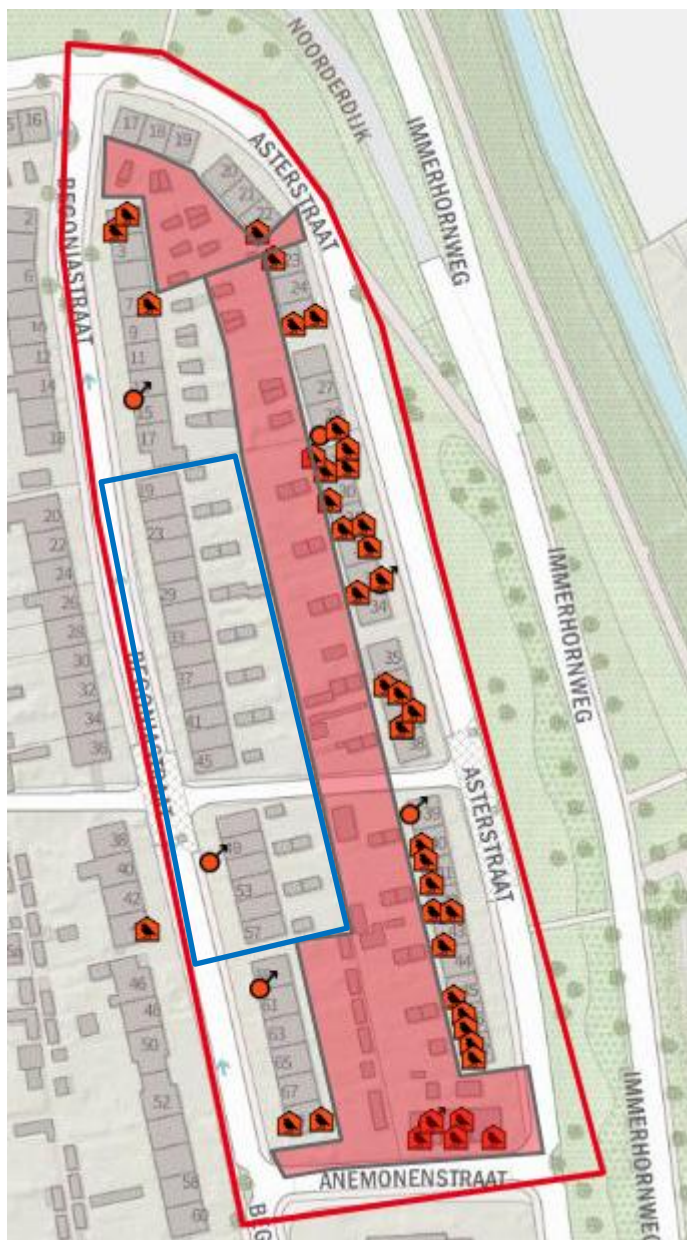
De tuinen van de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat, waarvoor de omgevingsvergunning wordt ingediend, maken geen deel uit van het essentieel foerageergebied. Tijdens de veldbezoeken zijn er geen tijlpende, rustende of foeragerende huismussen in de tuinen van deze 20 te slopen woningen waargenomen. De tuinen van deze woningen bevatten wel enig groen (enkele kleine struiken, een enkele boom), maar geen ligusterheggen of grote struiken. Mogelijk worden de tuinen van de 20 te slopen woningen niet (mogelijk nauwelijks) gebruikt door huismussen, omdat de overige tuinen optimaal geschikt zijn als leefgebied.

Figuur 3. De tuinen van de woningen aan de Asterstraat (hier ter hoogte van nr. 27-30). Het groen functioneert als essentieel leefgebied; een groep van circa 40 mussen (in totaal) maakt gebruik van de tuinen als rust- en schuilplek, als 'kwetterplek' (sociale functie) en als foerageergebied. De meeste nesten bevinden zich onder de pannen van dit type woning, een groot deel vliegt in via de dakgoot, een aantal via kieren langs het zolderraam.

Figuur 4. Een van de woonblokken van de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat, waarvoor de omgevingsvergunning wordt aangevraagd. In deze woningen zijn geen nesten van huismus aangetroffen.

Figuur 5. Waarnemingen van huismus in het plangebied van fase 1 (rood omlijnd). De 20 te slopen woningen (PCM18) is weergegeven in blauw. Rode huisjes = nestplek, rode stip met pijltje = baltsend maar geen nestlocatie, rood vlak = essentieel leefgebied.

4.2 Gierzwaluw

In het totale plangebied zijn in totaal 4 nesten van gierzwaluw waargenomen (zie figuur 6). Alle gierzwaluwnesten in het plangebied zijn aangetroffen onder het schuine zijdakvlakken van de 3-onder-1-kap woningen aan de Asterstraat. Deze nesten worden allen bereikt via kieren tussen scheefliggende dakpannen. Voor een indruk van de nestlocaties zie figuur 7. Daarnaast is een nest van gierzwaluw aangetroffen in een gierzwaluwkast aan Begoniastraat 2, buiten het plangebied. Rond het woningblok Asterstraat 20-22 werd tijdens de laatste gierzwaluwronde gejakkerd door in dit geval totaal 11 gierzwaluwen. Dit gedrag is een indicatie voor de aanwezigheid van nestlocaties. Omdat de jakkerende gierzwaluwen niet zeer specifiek gericht waren op een of meerdere locaties en omdat de dieren niet in- of

uitvlogen bij andere plekken dan de reeds aangetroffen nestplekken, zijn hierdoor geen extra nestlocaties aangetroffen.

In de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat, waar de omgevingsvergunning voor wordt ingediend, zijn geen gierzwaluwnesten aangetroffen.

Figuur 6. Waarnemingen van gierzwaluw in het plangebied van fase 1 (rood omlijnd). De 20 te slopen woningen (PCM18) is weergegeven in blauw. Blauwe huisjes = nestplek, blauwe stip met pijltje = nestindicerende gedrag, maar geen nestlocatie, blauwe stip = overvliegend/jagend.

Figuur 7. Het woningblok Asterstraat 20-22. In het schuine linkerdakvlak van deze woning broeden gierzwaluwen, die ter hoogte van het zolderraam invliegen tussen de kieren van scheefliggende dakpannen.

4.3 Vleermuizen

4.3.1 Gewone dwergvleermuis

Vaste rust- en/of verblijfplaatsen

Zomer- en kraamverblijfplaatsen

Tijdens het onderzoek naar zomer- en kraamverblijfplaatsen (15 mei – 15 juli 2020) zijn in het totale plangebied van fase 1 twee zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen waargenomen. Deze bevinden zich in de kopgevel van Anemonenstraat 5 en de kopgevel van Asterstraat 29 (zie figuur 8). In beide gevallen is één uitvliegende vleermuis waargenomen en zijn er geen aanwijzingen dat het om grotere verblijfplaats gaat. Er zijn in de rondes ook geen aanwijzingen gevonden dat er kraamverblijven in de omgeving aanwezig zijn.

In de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat, waar de omgevingsvergunning voor wordt ingediend, zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen.

Paarverblijfplaatsen

Tijdens de paarperiode (15 augustus – 30 september 2019) zijn op diverse locaties roepende mannetjes gewone dwergvleermuizen waargenomen (zie figuur 9). Gewone dwergvleermuizen vliegen al roepend rond om vrouwtjes naar hun paarverblijfplaats te lokken. Doordat zij hierbij door hun hele territorium vliegen is het doorgaans lastig om de exacte paarverblijfplaats te lokaliseren. Op basis van het waargenomen gedrag in het veld is daarom de ligging van de paarverblijfplaatsen geïnterpreteerd en weergegeven op de waarnemingenkaart.

In het totale plangebied van fase 1 zijn vijf paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aanwezig.

In de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat, waar de omgevingsvergunning voor wordt ingediend, is een paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aanwezig.

Winterverblijfplaatsen

Deze winterronde wordt in principe 's nachts, na enkele dagen vorst, uitgevoerd, omdat dan grote aantallen vleermuizen vanuit hun solitaire verblijfplaatsen, naar massawinterverblijfplaats vertrekken. In de winter van 2019 op 2020 was er geen vorstperiode. Om toch een indruk te krijgen, is op het moment dat er aanhoudende kou in eind januari 2020, een winterbezoek uitgevoerd. Dit veldbezoek is derhalve in suboptimale omstandigheden uitgevoerd.

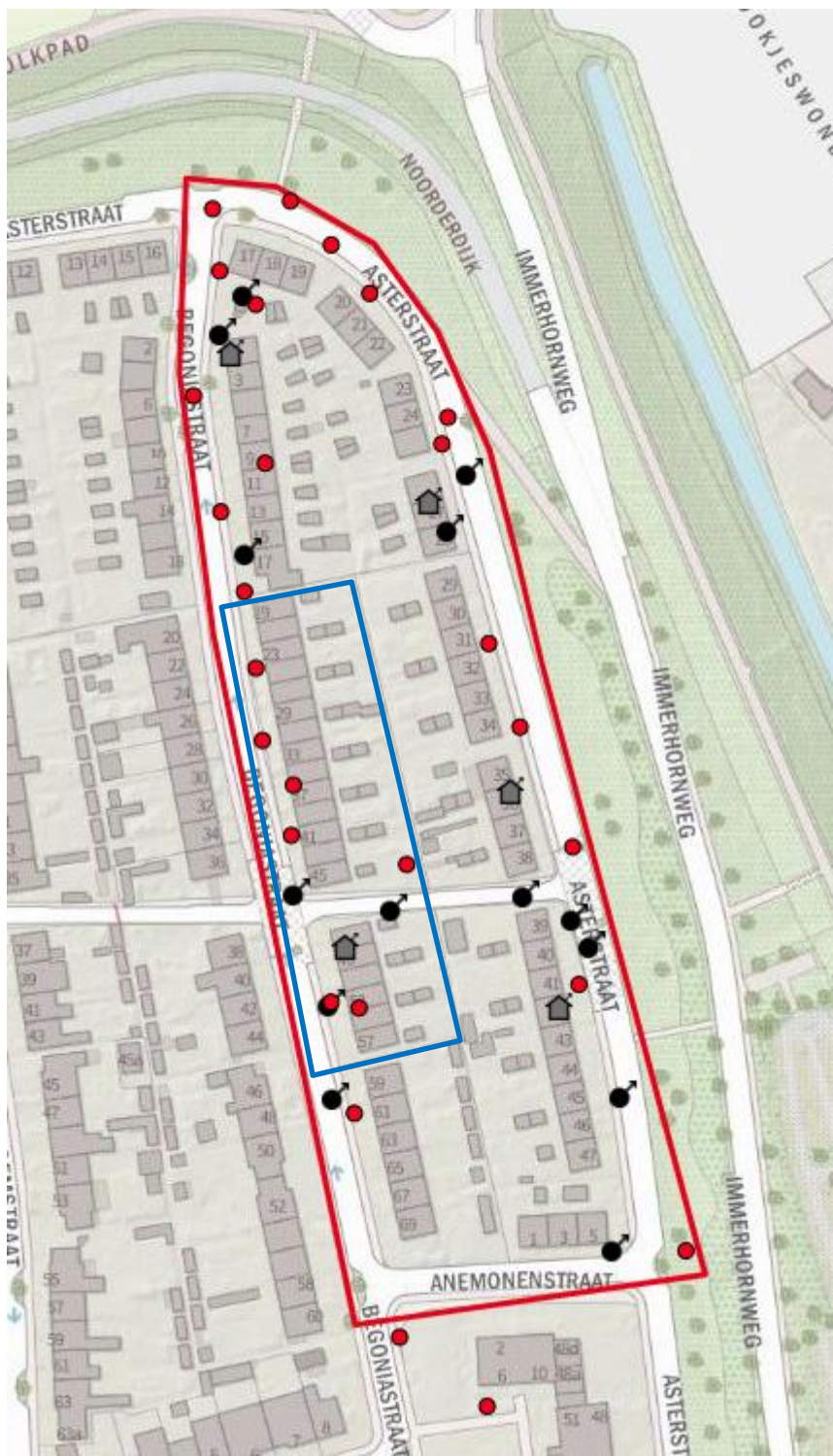
Tijdens het veldbezoek in 26 januari 2020, waarbij gericht is gezocht naar aanwijzingen voor (massa)winterverblijfplaatsen, zijn geen aanwijzingen in het veld gevonden dat er in het plangebied een massawinterverblijfplaats aanwezig is.

Daarbij zijn de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat, waar de omgevingsvergunning voor wordt ingediend, niet geschikt voor massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, omdat de woningen niet genoeg stenige massa hebben, en daarmee niet genoeg warmtebuffer om te dienen als massawinterverblijfplaats. Zodoende mag worden geconcludeerd dat er in de 20 te slopen woningen geen massawinterverblijfplaatsen aanwezig zijn.

Uit literatuur is bekend dat gewone dwergvleermuizen hun paarverblijfplaatsen bij milde temperaturen tot diep in de winter blijven gebruiken, als solitaire winterverblijfplaats. Daarom mag ervan worden uitgegaan dat de twee zomerverblijfplaatsen en de vijf paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen ook (solitair) gebruikt worden in de winter, mits de temperatuur boven het vriespunt is.

Figuur 8. Waarnemingen van vleermuizen in de zomerperiode (mei-juli 2020). Het totale plangebied van fase 1 is in rood weergegeven. De 20 te slopen woningen (PCM18) is weergegeven in blauw. Witte huisjes met zwarte rand = zomerverblijfplaats gewone dwergvleermuis, zwarte stip met pijltje = locaties met sociale roep gewone dwergvleermuis, rode stip = foeragerende of langsvliegende gewone dwergvleermuis, rood vierkantje = foeragerende of langsvliegende laatvlieger, gele stip = foeragerende of langsvliegende ruige dwergvleermuis, bruine stip = foeragerende of langsvliegende rosse vleermuis, oranje lijn = vliegroute van laatvlieger en gewone dwergvleermuis.

Figuur 9. Waarnemingen van gewone dwergvleermuis in de paarperiode (augustus -oktober 2019). Het totale plangebied van fase 1 is in rood weergegeven. De 20 te slopen woningen (PCM18) is weergegeven in blauw. Grijs huisjes met zwarte rand = paarverblijfplaats gewone dwergvleermuis, zwarte stip met pijltje = locaties van waarneming van baltende gewone dwergvleermuis, rode stip = foeragerende of langsvliegende gewone dwergvleermuis.

4.3.2 Ruige dwergvleermuis

Vaste rust- en/of verblijfplaatsen

Zomerverblijfplaatsen

Tijdens het onderzoek naar zomer- en kraamverblijfplaatsen (15 mei – 15 juli 2020) zijn in het totale plangebied van fase 1 geen zomerverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuizen waargenomen, of aanwijzingen daartoe.

In de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat, waar de omgevingsvergunning voor wordt ingediend, zijn geen verblijfplaatsen van ruige dwergvleermuizen aangetroffen.

Paarverblijfplaatsen

Tijdens de paarperiode (15 augustus – 30 september) zijn op een aantal locaties roepende mannetjes ruige dwergvleermuizen waargenomen. Ruige dwergvleermuizen baltsen in de regel vanuit een object, waardoor de (exacte) locatie van de paarverblijfplaats vaak goed kan worden aangegeven. Op de waarnemingenkaart in figuur 10 is weergegeven vanuit welke paarverblijfplaatsen de mannetjes werden waargenomen.

In het totale plangebied van fase 1 zijn 11 paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis aanwezig.

In de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat, waar de omgevingsvergunning voor wordt ingediend, zijn vijf paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis aanwezig.

Figuur 10. Waarnemingen van ruige dwergvleermuis in de paarperiode (augustus – oktober 2019). Het totale plangebied van fase 1 is in rood weergegeven. De 20 te slopen woningen (PCM18) is weergegeven in blauw. Grijs huisjes met gele rand = paarverblijfplaats ruige dwergvleermuis, gele stip = foeragerend of langsvliegende ruige dwergvleermuis.

4.3.3 Foerageergebied en vliegroutes

Foerageergebied

Tijdens de onderzoekrondes zijn voornamelijk foeragerende dieren waargenomen in het plantsoen ten oosten van de Asterstraat en in mindere mate in de tuinen van de woningen. In totaal zijn hier 2 tot 3 gewone dwergvleermuizen gelijktijdig gezien. De foerageergebieden worden niet gebruikt bij slechter weer (veel wind), ondanks de redelijk luwe ligging ten opzichte van de dijk (Noorderweg).

Gezien het beperkte aantal dieren en de in ruime mate aanwezige alternatieve foerageermogelijkheden in de directe omgeving (waterrijke veradering in de wijk ten westen van het plangebied, groene dijk met bomenrijen om Immerhornpolder, vestingwerken, Enkhuizerzand, kerkhof, Julianaplantsoen, Wilhelminaplantsoen, haven van Enkhuizen) kan gesteld worden dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor gewone dwergvleermuizen is.

Vliegroute

In de twee avondrondes van het vleermuisonderzoek is vastgesteld dat er door en over het plangebied een vliegroute loopt, die gebruikt wordt door circa 8 gewone dwergvleermuizen en 13 laatvliegers, zie figuur 7. De vleermuizen vliegen daarbij tussen de meeste noordelijke woningblokken door, van west naar oost. Ze gebruiken daarbij de brandgangen tussen de woningen en de muren van de woningen als lijnvormige elementen. Gezien het aantal laatvliegers die door het plangebied komen, is het aannemelijk dat er meer westelijk van het plangebied een kraamkolonie laatvliegers aanwezig is. Mogelijk is deze vliegroute essentieel voor deze kraamverblijfplaats van laatvliegers. Daarmee is de vliegroute mogelijk een essentiële vliegroute.

4.4 Algemeen beeld

Totale plangebied

Op basis van de tot nu toe uitgevoerde onderdelen van het soortgericht onderzoek, kan worden geconcludeerd dat in ieder geval de volgende soorten en functies aanwezig zijn in het totale plangebied (fase 1):

- 40 nesten van huismus
- essentieel leefgebied en kwetterplek van huismus
- 4 nesten van gierzwaluw
- 2 zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis
- 5 paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis
- 11 paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis
- mogelijk essentiële vliegroute van laatvlieger

In tabel 2 en 3 staat een overzicht van de aangetroffen soorten, aantallen en functies.

Tabel 2. Samenvatting van de waargenomen vogelsoorten en functies in het totale plangebied (fase 1). De getallen geven het (geschatte) aantal individuen per functie weer.

Soort	Functie		
	Nest	Kwetterplek	Essentieel leefgebied
Huisumus	40	Ja (40 ex.)	Ja (40 ex.)
Gierzwaluw	4	Niet van toepassing	Niet van toepassing

Tabel 3. Samenvatting van de waargenomen vleermuissoorten en functies in het totale plangebied (fase 1). De getallen geven het (geschatte) aantal individuen per functie weer.

Soort	Verblijfplaats functie				Andere functie	
	Zomer	Kraam	Paar	Winter	Vliegroute	Foerageergebied
Gewone dwergvleermuis	2	0	5	-	8	5
Ruige dwergvleermuis	0	0	11	-	0	0
Laatvliegers	0	0	0	-	13	2
Overige soorten	0	0	0	-	0	0

De 20 te slopen woningen Begoniastraat (PCM18)

Op basis van het soortgericht onderzoek, kan worden geconcludeerd dat de volgende soorten en functies aanwezig zijn in de 20 te slopen woningen (PCM18), waarvoor de omgevingsvergunning wordt aangevraagd:

- 1 paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis
- 5 paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis

In tabel 4 en 5 staat een overzicht van de aan getroffen soorten, aantallen en functies.

Tabel 4. Samenvatting van de waargenomen vogelsoorten en functies in de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat, waar de omgevingsvergunning voor wordt ingediend. De getallen geven het (geschatte) aantal individuen per functie weer.

Soort	Functie		
	Nest	Kwetterplek	Essentieel leefgebied
Huismus	0	Niet aanwezig	Niet aanwezig
Gierzwaluw	0	nvt	nvt

Tabel 5. Samenvatting van de waargenomen vleermuissoorten en functies in de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat, waar de omgevingsvergunning voor wordt ingediend. De getallen geven het (geschatte) aantal individuen per functie weer.

Soort	Verblijfplaats functie				Andere functie	
	Zomer	Kraam	Paar	Winter	Vliegroute	Foerageergebied
Gewone dwergvleermuis	0	0	1	0	0	0
Ruige dwergvleermuis	0	0	5	0	0	0
Laatvlieger	0	0	0	0	0	0
Overige soorten	0	0	0	0	0	0

5. Effecten en toetsing

5.1 Huismus

Totale plangebied

In het totale plangebied (fase 1) zijn 40 verblijfplaatsen van huismus aangetroffen. De achtertuinen van de woningen aan de Asterstraat en een deel van de Begoniastraat vormen essentieel leefgebied van de huismus.

Bij de verduurzaming van de 5 woningblokken aan de Begoniastraat, Anemonenstraat en Asterstraat (PCM16+39 ged.) en de sloop van 21 woningen (5 woningblokken) aan de Begoniastraat en Asterstraat (PMC 6 ged.) gaan 40 nestplekken van huismus verloren. Afhankelijk van de exacte uitvoering van de werkzaamheden, kan ook essentieel leefgebied verloren gaan. Indien de werkzaamheden worden uitgevoerd als de vogels op het nest zitten, kunnen de werkzaamheden ook dieren doden of verwonden. De verduurzaming van 5 woningblokken (PCM16+39 ged.) en de sloop van 21 woningen (PMC 6 ged.) leiden daarmee tot een overtreding van artikel 3.1 lid 1 en 2 van de Wet natuurbescherming.

De 20 te slopen woningen Begoniastraat (PCM18)

In de 20 te slopen woningen, waar de omgevingsvergunning voor wordt ingediend, zijn geen mussennesten aangetroffen. De tuinen van de 20 te slopen woningen, waarvoor de omgevingsvergunning wordt ingediend, maken geen deel uit van het essentieel foerageergebied.

Door de sloop van de 20 woningen (PCM18) verdwijnen geen nesten van huismus. Ook verdwijnt er bij de sloop geen essentieel leefgebied van huismus. De sloop van de 20 woningen heeft geen negatieve effecten op huismus en leidt dan ook niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming voor huismus.

5.2 Gierzwaluw

Totale plangebied

In het totale plangebied (fase 1) zijn 4 verblijfplaatsen van gierzwaluw aangetroffen.

Bij de sloop van 21 woningen (5 woningblokken) aan de Begoniastraat en Asterstraat (PMC 6 ged.) gaan 4 nestplekken van gierzwaluw verloren. Indien de werkzaamheden worden uitgevoerd als de vogels op het nest zitten, kunnen de werkzaamheden ook dieren doden of verwonden. De sloop van 21 woningen (PMC 6 ged.) leidt daarmee tot een overtreding van artikel 3.1 lid 1 en 2 van de Wet natuurbescherming.

De 20 te slopen woningen Begoniastraat (PCM18)

In de 20 te slopen woningen, waar de omgevingsvergunning voor wordt ingediend, zijn geen gierzwaluwnesten aangetroffen. De sloop van de 20 woningen (PCM18) heeft geen negatieve effecten op gierzwaluw en leidt dan ook niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming voor gierzwaluw.

5.3 Vleermuizen

Totale plangebied

In het totale plangebied (fase 1) zijn twee zomerverblijfplaatsen en vijf paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en 11 paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis aanwezig. Het is niet de verwachting dat er massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aanwezig zijn. Daarnaast loopt door het noordelijk deel van het plangebied een mogelijk essentiële vliegroute van laatvliegers.

Voor de verduurzaming van de 5 woningblokken aan de Begoniastraat, Anemonenstraat en Asterstraat (PCM16+39 ged.) gaan twee verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en 11 verblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis verloren. Indien tijdens de werkzaamheden vleermuizen aanwezig zijn, kunnen vleermuizen ook worden gedood of verwond door de werkzaamheden. De verduurzaming van 5 woningblokken (PCM16+39 ged.) leidt tot een overtreding van artikel 3.5 lid 1 en 4 van de Wet natuurbescherming.

Voor de sloop van 21 woningen (5 woningblokken) aan de Begoniastraat en Asterstraat (PMC 6 ged.) gaat de mogelijk essentiële vliegroute verloren. Een essentiële vliegroute wordt in de Wet natuurbescherming op dezelfde wijze behandeld als een verblijfplaats. Op dezelfde locatie worden echter nieuwe woningen gebouwd. Het is de verwachting dat de lijnen die deze nieuwe woningen in het landschap opnieuw kunnen functioneren als oriëntatie voor een (iets verlengde) vliegroute, die daarmee de functie van de huidige vliegroute overneemt. In de sloop- en bouwphase kunnen de overige woningen in de straat deze functie tijdelijk overnemen, zodat er altijd een verbinding door de wijk van west naar oost aanwezig is. Daarmee leidt de sloop van de 21 woningen (PCM 6 ged.) niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming.

De 20 te slopen woningen Begoniastraat (PCM18)

In de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat, waar de omgevingsvergunning voor wordt ingediend, zijn een paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis en vijf paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis aanwezig. Daarnaast is het niet de verwachting dat er massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aanwezig zijn.

Bij sloop van de 20 woningen verdwijnen deze zes paarverblijfplaatsen van vleermuizen. Het vernietigen van verblijfplaatsen van vleermuizen leidt tot een overtreding van artikel 3.5 lid 4 van de Wet natuurbescherming. Indien er vleermuizen aanwezig zijn in de woningen (spouwen, dak) ten tijde van de sloop, kan de sloop ook leiden tot het doden of verwonden van vleermuizen; dit is een overtreding van artikel 3.5 lid 1 van de Wet natuurbescherming.

Tabel 6. Resultaten van de toetsing per soort en functie, voor het gehele plangebied (fase 1).

Soorten	Activiteit	Effect ingreep	Overtreding Wnb	Ontheffing
Huismus	Sloop en renovatie	Vernietiging 40 nestplekken Mogelijk doden en verwonden Mogelijk aantasting essentieel leefgebied	Art. 3.1 lid 1 en 2	Ja
Gierzwaluw	Sloop	Vernietiging 4 nestplekken	Art. 3.1 lid 1 en 2	Ja
Gewone dwergvleermuis	Sloop en renovatie	Vernietiging 2 zomerverblijfplaatsen en 5 paarverblijfplaatsen Mogelijk doden en verwonden	Art. 3.5 lid 1 en 4	Ja
Ruige dwergvleermuis	Sloop en renovatie	Vernietiging 11 paarverblijfplaatsen, Mogelijk doden en verwonden	art. 3.5, lid 1 en 4	Ja

Tabel 7. Resultaten van de toetsing per soort en functie, voor de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat (PCM18), waar de omgevingsvergunning voor wordt aangevraagd.

Soorten	Activiteit	Effect ingreep	Overtreding Wnb	Ontheffing
Huismus	Sloop	Geen	Geen	Nee
Gewone dwergvleermuis	Sloop	Vernietiging 1 paarverblijfplaats Mogelijk doden en verwonden	art. 3.5, lid 1 en 4	Ja
Ruige dwergvleermuis	Sloop	Vernietiging 5 paarverblijfplaatsen, Mogelijk doden en verwonden	art. 3.5, lid 1 en 4	Ja

6. Vervolgstappen

6.1 Ontheffing 20 woningen Begoniastraat (PCM18)

Ontheffing

Voor de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat (PCM 18) is eind mei 2020 een omgevingsvergunning aangevraagd door Welwonen. De gemeente heeft daarmee bij het bevoegd gezag, de provincie Noord-Holland, een ontheffing voor de Wet natuurbescherming (Verklaring van geen bedenkingen) aangevraagd voor de toen bekende beschermde functies in de 20 te slopen woningen (6 paarverblijfplaatsen) op basis van de tussentijdse rapportage.

Deze eindrapportage doet verslag van het afgeronde ecologisch onderzoek. In het resterende onderzoek zijn geen aanvullende beschermde functies aangetroffen. De reeds ingediende ontheffing hoeft niet te worden gewijzigd. Deze eindrapportage wordt uiteraard voor de volledigheid nagezonden aan de gemeente en de provincie Noord-Holland.

Activiteitenplan

Het Activiteitenplan, met daarin de onderbouwing van het wettelijk belang, alternatievenafweging, de onderbouwing van de staat van instandhouding, de wijze van compensatie van de verloren gegane verblijfplaatsen en de wijze van mitigatie (aangepaste werkwijze) wordt ten laatste gelijktijdig met het bijgewerkte rapport (zie paragraaf 6.1) ingediend bij het bevoegd gezag.

Compensatie

Vooruitlopend op het activiteitenplan is reeds in overleg met de opdrachtgever het volgende afgesproken:

Tijdelijke vleermuiskasten

Voor de 6 paarverblijfplaatsen die verloren gaan, zijn 32 kleine tijdelijke vleermuiskasten opgehangen in de omgeving van de 20 te slopen woningen. Daarbij wordt rekening gehouden met nog eventueel aan te treffen zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis. Het totaal aantal te plaatsen tijdelijke vleermuiskasten bedraagt zodoende 32 stuks.

De kasten zijn geplaatst conform de eisen van de Kennisdocumenten Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis wat betreft hoogte, oriëntatie, grootte, type etc., waarbij tevens rekening wordt gehouden met de ligging van de bestaande paarterritoria die uit het reeds uitgevoerde deel van het vleermuisonderzoek bekend zijn. De exacte locaties waar de kasten dienen te worden geplaatst, zijn aangewezen door de ecooloog. Een overzicht van de gekozen locaties van de tijdelijke vleermuiskasten wordt opgenomen in het Activiteitenplan. De tijdelijke vleermuiskasten blijven ten minste hangen tot de nieuwbouw op de vrijgekomen grond aan de Begoniastraat gereed is.

De tijdelijke vleermuiskasten zijn 28 mei 2020 geplaatst door Ranox. Een verslag hiervan, inclusief de definitieve locaties van de tijdelijke kasten, wordt opgenomen in het Activiteitenplan. Uitgaande van de start sloop eind september 2020, is de gewenningstijd voor vleermuizen voor de tijdelijke kasten 4 maanden. De voorgeschreven gewenningsperiode van 6 maanden (hiervoor geldt uitsluitend de actieve periode) inde Kennisdocumenten wordt hiermee helaas niet behaald. Ecologisch gezien is dit onzes inziens geen groot bezwaar, aangezien de kasten het grootste deel van de actieve periode van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis wel aanwezig zijn, en ze dichtbij de oorspronkelijke verblijfplaatsen worden geplaatst, waardoor de vleermuizen de kasten geruime tijd kunnen verkennen en eraan kunnen wennen.

Permanente verblijfplaatsen

In de nieuwbouw op de vrijgekomen plek aan de Begoniastraat worden, in overleg met de architect en Welwonen, inbouwvoorzieningen voor vleermuizen gerealiseerd. De mogelijkheden worden op dit moment onderzocht en besproken.

De permanente vleermuisverblijfplaatsen worden (minimaal) geschikt gemaakt voor de aangetroffen soorten en de functie(s) in de te slopen 20 woningen, waarbij wordt voldaan aan de eisen uit de Kennisdocumenten wat betreft permanente inbouw-verblijfplaatsen voor de aangetroffen soorten en functie(s) wat betreft grootte, oriëntatie, hoogte etc. De definitieve vorm en locaties van voorzieningen voor vleermuizen in de nieuwbouw op de vrijgekomen plek aan de Begoniastraat, wordt opgenomen in het Activiteitenplan.

7. Conclusies en vervolgstappen

7.1 Conclusies

Onderzoek

- Het soortgericht onderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen uit de Kennisdocumenten Gierzwaluw en Huismus en het Vleermuisprotocol 2017, waardoor gesteld kan worden dat het plangebied afdoende is geïnventariseerd.

Begrenzing plangebied

- Het onderzoek is uitgevoerd voor de gehele fase 1 (zie figuur 1).
- In het rapport is onderscheid gemaakt in de resultaten voor het gehele plangebied (fase 1) en de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat (PCM 18) waar de omgevingsvergunning voor wordt aangevraagd.

Eindresultaten

- In het totale plangebied (fase 1) zijn 40 nesten van huismus aanwezig.
- In het totale plangebied (fase 1) is essentieel leefgebied van huismus aanwezig.
- In de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat (PCM 18) zijn geen nesten van huismus aangetroffen.
- De tuinten van de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat (PCM 18) maken geen deel uit van het essentieel leefgebied van huismus.
- In het totale plangebied (fase 1) zijn 4 nesten van gierzwaluw aanwezig.
- In de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat (PCM 18) zijn geen nesten van gierzwaluw aangetroffen.
- In het totale plangebied (fase 1) zijn 2 zomerverblijfplaatsen en 5 paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en 11 paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis aanwezig.
- In de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat (PCM 18) is 1 paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis en 5 paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis aanwezig.
- Er zijn in het totale plangebied (fase 1) en zodoende ook voor de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat (PCM 18) geen aanwijzingen dat een kraamverblijfplaats of massawinterverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis aanwezig is.
- Door het noordelijk deel van het plangebied loopt een mogelijk essentiële vliegroute van laatvlieger.

Effecten sloop 20 woningen Begoniastraat (PCM 18)

- Door de sloop van de 20 woningen aan de Begoniastraat (PCM 18) worden 1 paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis en 5 paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis vernietigd.
- Indien bij de sloop van de 20 woningen aan de Begoniastraat (PCM 18) vleermuizen in de woningen aanwezig zijn tijdens de sloop, kunnen vleermuizen worden gedood of verwond.

Toetsing sloop 20 woningen Begoniastraat (PCM 18)

- Met het uitvoeren van de sloop de 20 woningen aan de Begoniastraat (PCM 18) wordt lid 4 van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming overtreden.

- Zonder aangepaste werkwijze voor de sloop van de 20 woningen aan de Begoniastraat (PCM 18) wordt ook lid 1 van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming overtreden.

7.2 Vervolgstappen voor de 20 woningen aan de Begoniastraat (PCM18)

Ontheffing

- Voor de sloop van de 20 woningen aan de Begoniastraat (PCM 18) is een ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig.
- De ontheffingsaanvraag voor de sloop van de 20 woningen Begoniastraat (PCM 18) wordt aangehaakt bij de omgevingsvergunning, die eind mei door Welwonen is aangevraagd.
- De eindrapportage wordt ter vervanging van de tussenrapportage toegestuurd aan de gemeente en de provincie Noord-Holland.

Vervolg voor aanvang sloop 20 woningen Begoniastraat (PCM 18)

- Er wordt een Activiteitenplan opgesteld voor de 20 te slopen woningen aan de Begoniastraat (PCM 18). In dit plan staat beschreven op welke manier de negatieve effecten worden verzacht dan wel worden voorkomen, en hoe en waar nieuwe nesten/verblijfplaatsen worden teruggebracht.
- Het Activiteitenplan wordt ten laatste gelijktijdig met het bijgewerkte rapport ingediend bij het bevoegd gezag.
- Er zijn reeds afspraken gemaakt over (tijdelijke en permanente) compensatie van de aangetroffen vleermuisverblijfplaatsen in de 20 te slopen woningen gemaakt;
 - Eind mei 2020 zijn 32 tijdelijke vleermuiskasten geplaatst.
 - In de nieuwbouw worden inbouwvoorzieningen voor vleermuizen opgenomen (compensatie).
- In het ontwerp van de nieuwe woningen die op de vrijgekomen grond worden gebouwd, wordt een deel van de compensatie van huismusnesten van de verduurzaming van de 5 woonblokken (zie paragraaf 6.3) opgenomen, evenals een versteviging van de groenstructuur om de functie van essentieel leefgebied in de omgeving te garanderen.
- Na het verkrijgen van de ontheffing moet vaak een ecologisch werkprotocol worden opgesteld en diverse onderdelen dienen onder ecologische begeleiding uitgevoerd te worden.

7.3 Doorkijkje naar werkzaamheden in overige delen plangebied

- Bij de verduurzaming van de 5 woningblokken aan de Begoniastraat, Anemonenstraat en Asterstraat (PCM16+39 ged.)
 - a. Worden 32 huismusnesten, 2 zomerverblijfplaatsen en 6 paarverblijfplaatsen van vleermuizen vernietigd. Mogelijk wordt ook essentieel leefgebied aangetast. Hiervoor is een ontheffing op de Wet natuurbescherming nodig.
 - b. Voor de renovatie wordt t.z.t. een separate ontheffing op de Wet natuurbescherming aangevraagd bij het bevoegd gezag (Provincie Noord-Holland).
 - c. De vereiste compensatie voor de verloren gegane nestplekken en vleermuisverblijfplaatsen wordt gedeeltelijk verwerkt in de nieuwbouw op de plek van de 20 te slopen woningen (PCM18) (zie paragraaf 6.2), gedeeltelijk verwerkt in de nieuwbouw

voor de sloop van de 5 woningblokken aan Begoniastraat en Asterstraat (PMC 6 ged.) (zie volgende punt) en gedeeltelijk opgevangen in de bestaande bebouwing van de 5 woningblokken aan de Begoniastraat, Anemonenstraat en Asterstraat (PCM16+39 ged.)

- Voor de sloop van 21 woningen (5 woningblokken) aan de Begoniastraat en Asterstraat (PMC 6 ged.)
 - a. Worden 7 huismusnesten, een deel van het essentieel leefgebied van huismus, 4 gierzwaluwnesten en 3 paarverblijfplaatsen van vleermuizen vernietigd; hiervoor is een ontheffing op de Wet natuurbescherming nodig.
 - b. Voor de sloop wordt t.z.t. een separate omgevingsvergunning aangevraagd, waarbij waarschijnlijk de aanvraag voor een ontheffing op de Wet natuurbescherming wordt aangehaakt bij de omgevingsvergunning.
 - c. In het ontwerp van de nieuwe woningen die op de vrijgekomen grond worden gebouwd, wordt een deel van de compensatie van huismusnesten van de verduurzaming van de 5 woonblokken (zie bovengenoemde punt) opgenomen, evenals een ruime versteviging van de groenstructuur om de functie van essentieel leefgebied in de omgeving te garanderen.

8. Bronnen

8.1 Literatuur

- Barataut, M., 2015. Acoustic Ecology of European Bats. Species Identification, Study of their Habitats and Foraging Behaviour. Biotope, Mèze. Muséum national d'Histoire naturelle, Paris [Inventaires et biodiversité series].
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.
- Middleton, N., A. Froud & K. French. (2014) Social Calls of the Bats of Britain and Ireland. Pelagic Publishing, Exeter.
- Pfalzer, G., 2002. Inter- und intraspezifische Variabilität der Soziallaute. Fachbereich Biologie der Universität Kaiserslautern.
- Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: Acta Chiropterologica 8(2): 391-401.
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Huismus (passer), Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Gierzwaluw, Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging, 2017. Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. [<http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>]. (29-7-2020)].

8.2 Websites

- www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/
- www.batecho.eu
- www.telmee.nl
- www.vleermuis.net
- www.waarneming.nl
- <https://www.verspreidingsatlas.nl/>
- www.zoogdiervereniging.nl
- <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2019-01-01>

Bijlage 1. Wet natuurbescherming

Algemeen

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze wet is de Nederlandse implementatie van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, aangevuld met nationale bepalingen. De Wet natuurbescherming vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming kent drie pijlers, namelijk:

- bescherming van Natura 2000-gebieden,
- bescherming van soorten,
- bescherming van houtopstanden.

Daarnaast is er een belangrijke plaats ingeruimd voor de zorgplicht (artikel 1.11). Vanuit deze zorgplicht moeten handelingen achterwege blijven waarvan men kan vermoeden zij nadelige gevolgen kunnen hebben voor beschermde gebieden of soorten.

In dit hoofdstuk volgt een eenvoudige weergave van de essentie van de Wet natuurbescherming, voor zover deze betrekking heeft op ruimtelijke ontwikkelingen en festiviteiten. Verbodsartikelen worden voor de leesbaarheid vereenvoudigd weergegeven. Raadpleeg voor de exacte formulering de wetstekst (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-34.html>).

Bescherming Natura 2000-gebieden

Vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn hebben de lidstaten de verplichting om speciale beschermingszones aan te wijzen. Deze speciale beschermingszones heten Natura 2000-gebieden. Elk Natura 2000-gebied heeft instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van:

- leefgebieden voor vogelsoorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Vogelrichtlijn, en/of
- natuurlijke habitats en de habitats van soorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Habitatrichtlijn.

Verboden (volgens artikel 2.7, lid 2) is elke activiteit (in de wet: project of handeling) zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen:

- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of,
- een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

De activiteit kan alleen doorgang vinden als Gedeputeerde Staten van de provincie waarin de activiteit plaatsvindt een vergunning verlenen. Voor diverse werkzaamheden in nationaal belang (zoals werkzaamheden rond de hoofdspoorwegen) is de minister van Economische Zaken bevoegd gezag.

Bescherming van soorten

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

- beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn,
- beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn,
- beschermingsregime andere soorten.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Onder het beschermingsregime Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels.

Op basis van artikel 3.1 is het verboden om:

1. opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. opzettelijk vogels te storen.

Het verbod om vogels opzettelijk te storen geldt niet wanneer dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Bij werkzaamheden in het broedseizoen kan het verlaten van nesten als gevolg van verstoring leiden tot het indirect doden van dieren of het aantasten van de functionaliteit van nesten en dus tot een overtreding van artikel 3.1, lid 1 en 2.

De vogelsoorten die jaar op jaar gebruik maken van hetzelfde nest zijn verdeeld over vier categorieën waarvan de nesten een jaarronde bescherming genieten. Ook is er een vijfde categorie van vogels waarvan een inventarisatie van de nesten gewenst kan zijn.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Onder het beschermingsregime Habitatrichtlijn vallen

alle dieren uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel a,
- het Verdrag van Bern, bijlage II,
- het Verdrag van Bonn, bijlage I,

en alle planten uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel b,
- het Verdrag van Bern, bijlage I.

Volgend artikel 3.5 is het verboden om, voor zover het soorten betreft uit bovenstaande bijlagen:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. opzettelijk dieren te verstoren;
3. opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
4. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
5. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

In de genoemde bijlagen van de verdragen van Bern en Bonn staan ook diverse vogelsoorten genoemd. Dit betekent dat voor deze soorten het (ver)storen ook verboden is wanneer dit geen effect heeft op de instandhouding van de betreffende soort.

Beschermingsregime andere (nationale) soorten

Onder het 'beschermingsregime andere soorten' vallen een aantal soorten waarvoor er geen Europese verplichting ligt tot bescherming. Nederland geeft zo uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om de staat van instandhouding van dier- en plantensoorten te beschermen.

Volgens artikel 3.10. is het verboden om, voor zover het soorten uit deze lijst betreft:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;

2. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
3. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Onder dit beschermingsregime vallen ook een groot aantal zeer algemene zoogdieren en amfibieën. Een groot deel van deze algemene soorten zijn door de provincies en het ministerie van EZ voor ruimtelijke ontwikkelingen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Ontheffing en vrijstellingen

Ontheffingen worden verleend door de Minister van Economische zaken of Gedeputeerde Staten, en geven een initiatiefnemer de mogelijkheid om onder voorwaarden de wet te overtreden. Vrijstellingen worden gegeven door de Minister van Economische zaken of Provinciale Staten en beschrijven handelingen en situaties waarin de wet niet van toepassing is.

Ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen of het verkrijgen van een vrijstelling kan alleen wanneer er:

- geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- geen negatief effect is op de staat van instandhouding van de soort;
- en er voldaan is aan de in de wet genoemde belangen (artikel 3.3, lid 4b, artikel 3.8, lid 5b en artikel 3.10, lid 2).

Voor het beschermingsregime overige soorten is het voldoende als er voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang.

Bescherming van houtopstanden

Een houtopstand beslaat een oppervlakte van 10 are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting van meer dan twintig bomen, gerekend over het totaal aantal rijen.

Volgens artikel 4.2 vallen buiten de bescherming houtopstanden:

- houtopstanden binnen door de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom houtopstanden;
- houtopstanden op erven of in tuinen en fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen bedoeld als kerstbomen en niet ouder dan twintig jaar en kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande wegbepantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa en die:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid bestaande uit een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter;
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Volgens artikel 4.2 is het verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder daar melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Dit geldt niet voor het periodiek vellen van griend- of hakhout. Binnen drie jaar moet het gevelde deel weer zijn herplant.

Vrijstellingen gelden er wanneer het vellen gebeurt middels een goedgekeurde gedragscode of de werkzaamheden voortvloeien uit instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden of nodig zijn voor aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) bestaat uit planologisch beschermde gebieden die zijn aangewezen om ecologische verbindingen te realiseren tussen belangrijke natuurgebieden. Deze natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen samen een ecologisch netwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle (mogelijke) effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De provincie waarbinnen het plangebied valt geeft invulling aan het NNN en is daartoe het bevoegd gezag. Voor meer informatie over het NNN en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natuurnetwerk-nederland>.

Wet dieren

De Wet natuurbescherming kent geen verbod op het verwonden van dieren. Dit is namelijk al verboden in de Wet dieren. Volgens artikel 2.1 van de Wet dieren, eerste lid, is het namelijk verboden om:

- zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen.

De Wet dieren kent een ontheffingsmogelijkheid, maar alleen als het belang van het welzijn van dieren zich er niet tegen verzet. Een ontheffing is niet nodig wanneer vaststaat dat het mogelijk verwonden van dieren een 'redelijk doel' dient, of 'noodzakelijk' is. In deze rapportage wordt niet getoetst aan de Wet dieren.